

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Academia Peccatorvm. Seu Conciones De Tota Parabola
Prodigi Euangelici**

Qvae Poenitentia Peccatorvm Sev Conciones De Prodigii Evangelici Reditv
Ad Patrem

Bosquier, Philippe

Moguntiae ; Coloniae, 1615

XIII.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55940](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55940)

Illuc debite vt filius bonum patrem non reuereor, & bonus magis proficiam mercenarius, da vt semper ante oculos meos gloriae tuae corona volitet, quam strenue laborantibus promifisti, vt sedulo ac fortiter quae mihi mandata sunt exequat, & per gratiam tuam praemia aeterna consequatur Amen.

CONCIO XIII.

- 7. Εἶπὶ πόσοι μὲν οἱ τοῦ πατρὸς μου οὐκοῦν ἐστὶν ἀρτων, ἐγὼ δὲ λιμῶν δάπιδυμαι.
- 7. Dixit: Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereor.
- 7. Ait, quot sunt nunc mercenarij in domo Patris mei qui abundant pane, ego vero hic fame pereor.

Grecæ.
Vulgata.
Syriaca.

ARGUMENTVM.

- 1. Hominem non duci nisi premiis, ac pœnis; ideo hæc duo semper esse necessaria.
- 2. Deus nobis pœnas & premia proposuit.
- 3. Vtrum sufficiat ad salutem aeternam & premium consequendum, bene viuere.

A V E.

I.

Hominem non duci nisi premiis, ac pœnis; ideo hæc duo semper esse necessaria.

ERTVM est dilectissimi, hominiq; proprium, vt nūquam vel raro quicquam pulchrum, arduum, difficile aggrediat (qualia sunt virtutum exercitia) nihil criminis, nihil sceleris oderit, (qualia sunt vitiorum opera) nisi præmiorum aut pœnarum metu: non facile homo frænari se finit, impelliq; ad cursum, nec facile clausam arenam circumque ingreditur, vt ibi sanguinem aquamque desudet, nisi præmia primum conspexerit, & brauium suspen-

suspensum victori. Magnus Abraham fidei nostræ pa-
ter, talis omnino fuit: cum enim (post pugnam & victo-
riam quinque Regum, & assertum Loth cum bono-
mibus) metueret sibi videns se extra suam terram cõtra-
tum, inter Reges rapaces, in visione dixit ei Dominus,

Genes. 15.

*Noli timere Abraham, ego protector tuus sum, & me-
tua magna nimis. Cumq; addidisset Abraham: Domi-
nū quid dabis mihi? morior sine liberis, & vernaculu-
meus hæres meus erit. Respondit ei Dominus, neut-
quam; nõ morieris sine posteris. Suspice cælum, & nu-
mera si potes stellas, sic multiplicabitur semen tuū, &
insuper terram hanc dabo tibi in hæreditatem, & pos-
sessionē. Ac bonus vir, vt de promissione esset securus,*

Ibid.

Ibid.

*ait, Domine Deus, vnde scire possum quod possessurum sim
eam. Imperavit ipsi Dominus offerre certum sacrifici-
cium, quo completo lōgam illi fecit rerum futurarū,
quæ posteris ipsius euentura erant, prognosticam, sce-
dusque iniuerūt arctissimum Deus & Abraham. Quis
dubitatur quin ideo vt Abraham semper cõtineretur in
officio, & animaretur ad perpetuum & voluntarium
exilium, quod Dei consilio susceperat. Dauid etiam a-
dolescētulus & pastor, voluit ne committere cum mo-*

D. Chryf.

ho. 44. ad

Antio. P.

Ronsard. in

paraphrasi

poetica Can-

tici Te Deū.

1. Reg. 17.

*le ista carnea, (vt S. Chrysostomus & Petrus Rõsardus
eam appellant) montem illum animatum & spirantē,
sublimem inquam Gigantem Goliath, qui 40. diebus
adeo trasonice improperebat exercitui Saulis, vt de-
scenderet aliquis ad singulare certamen? voluit ne (in-
quam) suscipere duellū, nisi postquā intellexit magna
præmia parata, qui monstrū hoc deiceret in terrā, ac
caput auferret Giganti, homini ferreo, & à capite vsq;
ad calcem armato. Ait Dauid ad viros, qui stabant secū,
dicens: Quid dabitur viro qui percusserit Philistæū, & tu-
lerit opprobrium de Israel. Tum demū arma cepit cõtra
Cerberum & canem infernalē, contra antropophagū,
cum intellexit ex rumore populi, currēte fama, gene-
rum fore Regis, & domum eius eximendam à tributis,
magnisq; augendum opibus qui portentū istud abstu-
lisset. Idem Dauid factus postea Rex, libere fateatur se
intuitu mercedis ad seruāda Dei mandata inductum.*

Incli-

Inclinavi cor meum ad faciendas iustificationes tuas in *Psal. 118.*
vernum propter retributionem: & alibi, Sic in sancto ap-
paruit tibi, ut viderem virtutem tuam & gloriam tuam.
 S. Petrus etiã eodem comitatus spiritu, dixit aliquãdo
 Domino, Per fidem tuam Domine, ecce pro te dimisi-
 mus omnia, vxores, liberos, facultates, artificia & secu- *Matth. 19.*
 ri sumus te, quid ergo erit nobis. Respondit ei Dominus, *Ioan. 1.*
 Amen dico vobis quod vos qui secuti estis me in regene-
 ratione ista (notate in transitu quod nascamur semel,
 & deinde renascamur, bis nascimur primo ex vtero
 matris.) Renascimur semel ex vtero quasi S. Spiritus, &
 Iesu Christo, in aqua Baptisimi: (qui non ex san-
 guinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex vo-
 luntate viri, sed ex Deo nati sunt. Nisi quis renatus fuerit
 ex aqua & Spiritu Sancto, non potest intrare in regnum.
 Deinde vero ex vtero matris magnæ, (terræ scilicet, in
 resurrectione extrema.) Amen dico vobis in ista re-
 generatione, in qua filius hominis sedebit in sede
 maiestatis sue, siue in priori regeneratione per bap-
 tismum, quo nobis Christus Iesus Rex constituitur, & *Vide nostrum*
 nos ministri eius; siue in posteriori, in extrema resur- *orbis terro-*
 rectione, in qua clare apparebit Christus Iesus in glo- *rem.*
 ria filij Dei, caput omnium, & vos simul sedebitis, tã-
 quã Sacerdotes, & Episcopi, iudicãtes 12. tribus Israel,
 Christianos omnes, in confessione auriculari, publi-
 ca, solenni: aut tãquam perfecti, approbantes iudiciũ
 & sententiã meam. Quod idem est ac si dicat, faciam
 vos Ecclesiæ militantis Iudices & assessores in iudicio
 nouissimo. Quid dico, bene ageremus sine premij spe,
 cum nec mala sæpe cogitare velimus nisi quæstus ali-
 quis affulgeat. Millies audistis & vsque ad nauseam la-
 plum primorum nostrorum parentum. Nunquam ne
 in eo aduertistis, quod Eua fructum vetitum gustare
 noluerit, quisquis ille fuerit, vel ficus, vel pomum, vel
 vva, eodem redit; nisi fraudulētus & infidiosus serpēs,
 propositis emolumentis, ad casum pertraxisset, *Aperiē-*
tur oculi vestri, & eritis sicut Dii scientes bonum & ma-
lum. Et si iam infusa scientia sitis sapientissimi, sa- *Genes. 3.*
 pientiores tamen eritis acquisita ex huius pomi gu-
 stu.

Matth. 4.

stu. Nunquamne aduertistis, quomodo malisus factus ac tentator Christum Iesum ad idololatriam tentauerit, dicens: *Si cadens adoraueris me, hec omnia dabo tibi*, quasi in præmium, tot regna quorū tibi speciem obicci. Nunquam in grauisimum Iudas cecidisse peccatum, nisi Principes & Sacerdotes argentum profississent dare, si Dominum suum traderet. *Quid vobis mihi dare, & ego eum vobis tradam?*

Ita omnes retributionem quærimus, ita auaras habemus animas, & ita nos ipsos magis quam Deum aut virtutes diligimus.

* Vnam legit N. uarus commēt. de fin. hom. actū. mim. 37. nouè non ma'è Claud. in con. Manliū Th. Cicero lib. 3. supra modum: Offic.

Quis enim virtutem complectitur * ipsam, Præmia si tollas?

Iuuenal. Sat. 10.

Apud paucos fidem inuenit versus ille.

Ipsa quidem virtus sibi pulcherrima meretur.

Ipsa quidem virtus præcium sibi solaq, lais

Fortuna secura nitet

Diuitiis animosa suis.

Paucissimis hoc dictum, eisque optimis, & bonis

Cicero lib. 3. supra modum:

Oderunt peccare boni virtutis amore.

De plerisque autem verissimum est,

Oderunt peccare mali formidine pœna.

Ah si auro & argento redimi possent ab aurifabris annuli, qualem Gyges quidam pastor Regis Lydiæ habuit, quo ad libitum fiebat inuisibilis qui vtebatur, Deus bone quomodo sursum deorsum versaretur mundus, quomodo magis quam vnquam homicidia, adulteria triumpharent; impunitatis & larendi spes omnes faceret audaces, omnes armaret ad omnia. Quia igitur istius ingenij sumus, vt gratis pene nihil faciamus, & de nihilo non abstinemus à malo, saluberrimum est in omni familia, & si trium tantum sit hominum, virgidemia ornare caminum, id est, virgam habere pro filiis male moratis, panem candidum in scriniis, id est, præmia modeste se gerentibus: hoc certe bonum & in omni ciuitate necessarium, vt cruces, vt patibula figantur facinorosis, æraria publi-

ca, magistratus, honores, probis bonisque seruentur. Romani sane perspicacissimi & omnium fere nationum prudentissimi, omnis generis habuerunt taliones. Flagra mancipiis refractariis, fustes, & secures, ad supplicia incorrigibilium; proscriptiones ad poenas aliorum. Sic & premia præclarorum facinorum: si miles quis fortiter primus inualisset aggerē, aut hostem depulisset decerptis ex cæpo herbis coronabatur, cum inscriptione *hoc valli insigne recepti*. Si quis commilitonem ac ciuem Romanum captum asseruisset, coronabatur *ciuica*, cum hoc epigrammate, *seruatigratia tuis*. Si quis sine sanguine leue aliquod composuisset bellum, honorabatur *Ouatione*. Si magni strati essent exercitus, eorum qui nunquam sub Romanis fuerant, cum pleno introducebantur triumpho, Dictaturæ, Consulatus, Tribunitiæ aliæque dignitates, bene rem gerentibus nunquam defuerunt. Pecuniæ etiam subministratæ sunt belli Ducibus, qui post negotia fideliter administrata, nihil præter sagum zonamque haberent: vt scilicet inde viuerent, honeste sepelirentur, dotarent filias; gregario etiam militi noualia assignabantur, & agri: vnde & prouerbium *donauirude*. Nouerant prudentissimi Romani socordiam nostram in bonum, & lucri cupiditatem amorem virtutis longe præcellere: nouerant quam pauci suis militent stipendiis, voluntarij seu *volones*, mercenarij omnes ac stipendiarij, merentes ære. Sic etiam pauci Heroicis virtutibus gratis operam dant; sed omnes pene salaria ac mercedes respectant.

I I.

Deus nobis premia & poenas proposuit.

Sic etiam Deus noster optime cognoscens creaturarum suarum propensionem, *Ipse cognouit signum nostrum*, se nobis nimia benignitate accommodans, semper pacta nobiscum iniit: premia remunerationesque pollicens amplissimas, si vitam ex virtute degeremus; supplicia etiam comminans, si detrectaremus obediētiam. *Disite in isto quoniam bene*, dicit apud *Isaiam*.

P. Esaiam:

Genes. 4.

Esaiam : & notanter ipse duo hæc Caino proposuit, cum Abeli fratri suo machinaretur mortē. *Nonne si egeris bene, recipies si autē male, statim in foribus tuum aderit? Vel iuxta versionem Chaldaicam, Si non bene egeris, in diem iudicij peccatum tuum servatum est, in quas foribus est, ut ulciscatur de te.*

Deut. 28.

Nec dictu nec creditu facile, quanta bona in Deuteronomio legem servantibus promissa sint; & contra quanta mala refractariis. Percurrit ibi qui habet otium. In noua lege Christus Iesus nihil nisi de paradiso, de regno cęlesti, bonorum præmiis, nihil nisi de inferno, & inextinguibili igni, malorum pœnis, inculcat; ut curramus ad bonum & declinemus à malo. Nec vana sunt terriculamenta, promissa ac minæ Dei; nequam: semper vel cito vel tarde implentur. Mercenarii ipsi abundant panibus & bonis, & præguustum quasi accipiunt retributionis venturæ; desertores, vnoctet Prodigus, fame torquentur. *Ego autem hic fame torco.*

Prov. 15.

Si nonnunquam pane materiali ac visibili careant, & fame, inedia, omnium rerum inopia affliguntur; pascuntur tamen intus nescio qua suavitate, insensibiliter insensibili, aut insensibiliter sensibili. *Videmus eorum cruces, non videmus unctiones,* inquit S. Bernardus. Epulantur intus in tranquillitate conscientię, quæ omnibus gratior est mundi epulis. *Secura mens quasi iuge conuiuium.* Dulcissima fouentur exultatione, quæ ex pace & reconciliatione, cum Deo proficiscitur, dum se in gratiæ statu sentiunt: Nemo hic mihi fabulosas solis mensas ingerat; quas in Æthiopia fabulantur. Non Regis Afluere conuiuia, non fictum nectar, non mentitam ambrosiam. Antiquæ falforum Deorum idololatriæ; ne ipsum quidem cęli manna, quo quadraginta annis in deserto Israelitæ citabati sunt. Omnia enim hæc (& quicquid corporale

Pomp. Mela lib. 3. de situ orbis cap. 10.

que nostrum tranquillare potest quam sensus iste ac fiducia gratiæ. *Nonne si bene egeris, recipies? aut, ut alij vertunt, Nonne si bene egeris, attolles? subaudi vultum, id est, nonne incedes recto vultu, viuesq; in gaudio & latissat*

Apud Va.

tabl. annot.

8. in cap. 4.

Genes.

est, nonne incedes recto vultu, viuesq; in gaudio & latissat

ait Dominus Caino. Si enim contrariæ contrariorum
sunt causæ, si vita mala animam ineffabili torquet &
melancolia, nonne contra & vita bona animam in-
credibili gaudio perfundet? Quis ignorat peccatricē
animam quasi perpetuo pendere ex ciuce, perpetua
quasi rota volutari. *Tuta scelera esse ac securā non pos-*

*Senec. Ep. 2.
lib. 16.*

sunt, infixa nobis eius rei auersatio est quam natura dam-
navit, inquit Seneca. Peccata pœna eximi possunt, te-
cora esse non possunt. Displacitiam singularem in
nobis excitant, quæ natura sua damnauit sententia.
Tribulatio & angustia in omnem animam hominis ope-
raturis malum, dicit Apostolus Paulus. Quid? pecca-
tum conceptum solum, ac deliberatum, antequam
mandetur executioni, torquet authorem, Quisquis
malus est male secum est, inquit S. Augustinus. Cain
nonne demisso tristitque ambulauit vultu, ex quo fra-
tis cœpit necem moliri. Cur concidit facies tua, dixit ei
Dominus: quid deiecta rugataque incedis fronte? Pal-
lent scelerati, & mortuus sedet in vultu color: mors ob
oculos semper, nihil ex ipsis nisi suspiria audias, nihil
ex vultu boni colligas. In bonorum autem facie om-
nis serenitas, in oculis omnis hilaritas, omnis casti-
monia, nihil ex sermonibus aduertes nisi bonam fi-
duciam. Rectis corde letitia: & Sapiens, Leti cordis os flo-
rescit.

*Rom. 2.
Vide Chryf.
epist. 7. ad
Olympiadē.
D. August.
in Psal. 36.*

Quidam olim interrogatus, quid tutam ac durabi-
lem maxime præstaret lætitiā; sapienter vereque re-
spondit, *Conscientia pura. & spes bona.*

*Anto. serm.
de puro cor-
de.*

In homine bona conscientia letitia paradisi est, inquit
S. Augustinus. Necius Spiritū sanctum, cui conscien-
tia nostra illustratio & purgatio tribuitur, ideo inter
cetera sæpe in Euangelio vocatum paraclitum, id est,
consolatore, quia nos iustificans, huius tranquillit-
tatis nostræ, de qua loquimur, author est. Veniamus
ad experientiam. Inspicite pectora sinumque vestrum.
Per fidem vestram, ante Natiuitatem vel Pascha, cum
necdum sacramentali confessione reconciliati, re-
distis cum Deo in gratiam, nōne cordis sensistis mo-
lestiam, angustias, tristes abiectique quasi inter lapi-
des

*D. August.
supra Gene-
sim.*

des contusi molares. Cōtra vero lucente Paschate, aut Natiuitate, expletis boni Catholici officiis, nonne hilarescere & amari sentitis corda, & (vt ita dicas) alata & expedita ad omne opus. Credo sic esse, & a me coniecturam facio: homines enim omnes sumus transactis vero diebus illis, de me hoc humiliter dico quādo in peccato sum, nullū mihi solidum gaudium, & sæpe quādo me sentio afflictum, dispello tristitiam per confessionem, & purgationem conscientie. Et reuera quomodo potest gaudere anima, à qua Deus abest; aut tritari cui Deus præsens est. *Deus in medio ius non commouebitur.* Et sicut vbi erant filij Israel, densissimis & palpabilibus tenebris durantibus, quæ totam tegebant Ægyptum, lux erat: sic etiam in conscientia, quam Deus implet, solatium est & auxilium Dei. Quæ Deo vacua est, sedet in tenebris desolata. Tenebræ priuatio luminis sunt, & absentia Solis: tristitia subtractio Diuinæ gratiæ. Redeunte Sole, & auratum spatigante capillum, cum semicirculum apud Antipodas decurrit, dies reuertitur: sic etiam Deus, cum per gratiam suam nos reuinit, statim gaudium nostrum reuertitur, gaudium beatorum, lætitiæ proximum. De quo dictum opinor latroni in cruce penitenti, *hodie mecum eris in paradiso*, id est, in quiete conscientie, quæ lætitiā causat omni gaudio, omnibus deliciis, etiam inter media tormenta, superiorem; quasi præludium quoddam gaudij futuri.

D. Augustinus de catechumenis.] *Tu qui veram requiem, quæ post hanc vitam Christianis promittitur, quaeris, inter amarissimas huius vitæ molestias degustabis, inmundiusq; ex bona conscientia inter arumnas lataberis, quam ex mala, inter delicias.*

O magnum gaudium! ô præmium grande! quo inuitemur ad bonum. O grauem, ô horribilem crucem, qua torquentur peccatores, quorum inquietudo ac conscientie vermis * infernus est huius vitæ!

* Vide Macrobius lib. 1. in somniū Scipionis c. 10.

D. Augustinus lib. confes.] *Iussisti, iussisti Domine, & ita est, vt omnis inordinatus animus sibi metipso sit pœna.*

Iob 7.] *Factus sum mihi metipso grauis: cur non tollis peccatum meum.*

Dicat aliquis: magnæ virtutis præmium quies conscientia, & gaudium ex Diuina gratia & beneuolentia procedens, quo ad bonum alliciamur: sed quis me faciet de Dei gratia securum *Nescit homo utrum amove, an odio dignus sit: sed omnia in futurum seruantur incerta.* Eccles 9.

Tum primum aperientur libri rationum, scientia Diuina & conscientia humana, illuc vsque signati ac legati. Et illa incertitudo partim ex nostris, partim ex alienis, quibus participamus, exoritur peccatis. *Delicta quis intelligit? ab oculis meis munda me Domine, & ab alienis parce seruo tuo.* Psal. 118.

Partim etiam ex ignorantia iuris & legum, & casus conscientia. Tertio, quia bona nostra interspersis malis sæpe vitiata & adulterata sunt, vt malis, intentionibus, aut duabus intentionibus bonis, sed male ordinatis, præcurrente illa quæ sequi debebat, sequente illa quæ debebat præcedere. *Vide orbis terrorem.*

Petr. Chrysol. serm.] *Multa sunt quæ de iudicio Dei, homines ignorant, quia fortasse quæ vos laudatis, ille reprehendit, & quæ vos reprehenditis ille laudabit* [Agathon Abbas, *Alia Dei, alia hominum iudicia, inquit.*

D. Gregor. lib. 24. moral. cap. 18. in 33. c. Iob.] *Nec hoc quidem sine aliquo reatu nostro est, quod laudabiliter gessimus, si remota pietate iudicetur.*

Idem vlt. moral. in fine.] *Ad mala nostra sunt pure mala, sed bona nostra non sunt pure bona.*

Idem lib. 29. moral.] *Vnde ante oculos Iudicis quis placere suspicatur, inde sæpe obruitur.*

D. Bernard. serm. 55. in Cant.] *Verendum valde, cum ad hoc ventum fuerit, ne in tam subtili examine, multa nostra iustitia (vt putantur peccata adpareant.*

Boetius.] *Hoc quod tu iustissimum & æquissimum putas, omnia scienti prouidentia diuersum videtur.*

Anonymus.] *Difficet imprudens, unde placere putat.* Isaia 64.] *Vniuersa iustitia nostra, quasi pannus menstruata.*

Iob. 9.] *Si lotus fuero quasi aquis niuium, & fulserit velut mundissima manus mea, tamen sordibus intingit me.*

Prou. 14.] *Est via qua videtur homini iusta, & iustissima eius deducunt ad interitum.*

Partim etiam, quia accepto pœnitentię Sacramento, nos aliquando non iustificari accidit: nō equidem Sacramenti infirmitate, aut absolutionis defectu; sed propter obicem quem posuimus, non habentes attritionem saltem, aut non præexaminate satis conscientia, nec recogitat satis peccatis, ut ea debite confitemur: aut simili aliqua ex causa. *Agentia enim non operantur, nisi in patiente dispositio* Caleat ignis, luceat Sol quantum potest, nihilominus nec ille te calefaciet, nec hic illuminabit, si in tuo assideas cubiculo, interiectis obstaculis, clausisque fenestris, ignem Solemque abarceas. Sic S Petri & Ecclesię clauces, sint, ut vera sunt, efficacissima; nihil tamē efficiet in anima, si ex tua parte hæc aut similia ponas obstacula, Iuro aut lapillis obturans feram, ne clauem admittat.

Quæ ratio, quod medium igitur ut ad hanc tranquillitatem conscientia & gratia fiduciam perueniatur? Respondeo. Verum esse manifestam certitudinem de gratia ordinarie in nobis non inueniri, sine Dei reuelatione. Cōiecturas tamen probabiles, & moralem certitudinem posse haberi, fundatam in eo quod quis fecerit quæ facere potuit, fundatam in communi Theologorum axiomate, *faciendi quod in se est, Deus non denegat gratiam*: fundatam in Sacramentorum supplemento, fundatam in interno conscientia nostræ dictamine. Quando enim de conscientia tranquillitate loquimur, non excludimus spem & formidinem: durante enim hac vita, *spemq; metumq; inter*, consistendum est. Sed ut spem præponderare faciamus timori; unde tantum surgit gaudium onium, ut affirmare audeam, quasi initium quoddam & prægustum principalis præmij à Deo concedi, differentis solutionem reliquam, in magnum illum extremi iudicij diem, Siccine igitur est paruulus ad virtutem stimu-
lus

Virg. Æn.

lus, in mundo habere paradifum? Vbi contra flagitiofi in terreftri inferno iacent demerfi, vique ad zouam.

I II.

Virum fufficiat ad falutem æternam, propter præmium confequendum bene viuere.

Virgit hinc quæftio facis difficilis, vtilis tamen pau-
Scilique nota. Quomodo Deo propter Deum pure
ac gratis feruendū fit. Vel vtrum fufficiat feruire Deo
propter fpem aliquam retributionis. Præftabit vtram-
que prius audire partem, antequam refoluamus.

Videri itaque poffet prima facie, licere aliquam re-
tributionem intendere. Primo quia omnes Philofo-
phi, imo & Prophetæ, volentes à malo retrahere ho-
mines & deducere ad virtutem, diuitias, prosperitatē,
ac bonorum præmia proponunt. *Non priuabit Deus
bonis eos qui ambulant in innocentia.* Semper gloria vir-
tutem fequitur, ficut vmbra corpus in Sole ambulans.
Et Echo vocem loquentis in conualle. *Ad gloriam
virtutis via peruenitur,* dicit Plautus: *Gloria, recte fa-
florum plerumq; comes eſt,* dicit Cicero.

Semper voluptas interna & fincera, bonam recreat
confcientiam agentis bene, ficut ferenus dies, ac Sol
feftiuus, & æftiuus exhilarat corpus. Mala vero con-
fcientia, quaſi tempeſtas hiberna, grandine & turbine
poſſeſſorem affigit. Toties autem æternam propo-
nunt gloriam, manſionum diuerſitatem, varietatem
coronarum, & laureolarum, Virginum, Doctorem,
Martyrum. *In domo patris mei manſiones multa ſunt.*

1 Cor. 15.] *Stella à ſtella differt in claritate, i. Electus
ab electo differt.*

Daniel 12.] *Qui ad iuſtitiam erudiunt multos quaſi
ſtella in perpetuas æternitates.*

Pfal. 18.] *In conſtodiendis illis (iudiciis Domini) retribu-
tio multa.*

Mag. Sent. lib. 4. diſt. 49 §. A.] *Ipoa contemplandi (Dei)
differentia diuerſas manſionum vocatur.*

Quidnam in eadem aula non omnes in pari ho-
nore

nore sunt. Aulici alij aurata gestant calcaria, alij purpuram, alij fibulam, alij vellus aureum, alij alia honoris insignia, quisque pro gradu suo.

*Genes.
Cant.*

Secundo. Quia ipse etiam Deus mercedem proponit. Dicit Abrahamo, *Ego protector tuus sum, & mercedem tua magna nimis.* Dicit sponsæ, *Munenulas aureas facimus tibi, vermiculatas argento.* Dicit Apostolis, *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in celo.*

*D. August.
10. tract. in
Ioan. post i-
nitium.*

Quid pater ille familiæ, qui Deum representat, conventionem fecit cum vinitoribus ex denario durano, ac sero venientibus promittit *quod iustum sortidabo vobis.* Ergone illicitum illuc respicere, quod licite nobis proponitur? Imo quod ipse etiam Deus nobis proponit? Scandalum esset & tentatio, inuitate aliquem salario quod sperare non debet; quod licite promittitur, venditur, aut donatur; licite de fideratur, emitur, accipitur. *Quæ honeste emuntur, nõ illicito venduntur,* inquit S. Augustinus: *& contra.* Tertio, quia hæc omnium etiam bonorum & perfectorum inclinatio est.

D. August. lib. 13. de Trinit. cap. 4.] *Capessenda retinendaq; beatitudinis voluntas, una est omnium.*

Cicero in Horten. *Beati certe omnes esse volumus.*

Beate viuere omnes homines velle in prouerbio est.

Propter verba (& promissa) laborum tuorum ego custodiui vias duras, vt non loquatur os meum opera hominum.

Quod æqualiter in omnibus & à natura est non vitriata, bonum est: quia Deus naturæ auctor est. Ante Adami vero & Eux peccatum, etiam amassimus recompensam; non igitur damnabile est propter eam recte viuere; maxime propter æternam. Ecce ibi potissima primæ opinionis argumenta.

1. Cor. 13.

Videamus iam quid pro negatiua adferri possit, quæ negat ad salutem pertingere eos, qui nihil boni nisi pro mercede faciunt. In primo agmine S. Paulum collocant, qui sic ad Corinthios scribit. *Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, & si tradidero corpus*

corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.

Non partem aliquam bonorum dicit, sed si omnia dedero pauperibus, corpus flammis, sicut tres pueri, aut S. Laurentius, aut Marius Scaeuola, si tamen sine charitate sum, nec principaliter pro Dei amore facio, nihil actum ad salutem.

Secundo. Authoritate Domini nostri, qui loquens de hominibus qui laudari & videri volunt, inquit, *Amen dico vobis, acceperunt mercedem suam.* Quo monstrat, quod in futuro seculo nihil à Deo recipient, & quod mercedis studio mercedem perdiderint.

Tertio. Ratione. Operati non plus debetur quam petit, & *volenti non fit iniuria*: qui bene facit propter gloriam, mundi que bona, propter conscientiae tranquillitatem, praesumendum est quod amplius nihil petat, quodque acquiescat tanquam sibi sit satisfactum, si vel omnia ista, vel aliqua istorum consequatur. Caelum igitur virtutibus ipsius non debetur. Deinde salus & praemium non debentur peccatori; sed qui Deo principaliter propter praedicta seruit, nimirum pro caelo, pro mansionibus & coronis, peccat; quia nimirum se magis quaerit & amat, quam ipsum Deum, & bona ipsius, & creaturas magis, quam ipsum diligit, ergo.

Sicut stipendiarius miles dici non potest amare magis Regem, quam bonum suum, etiam si strenuissime pugnet: quia nisi speraret stipendium, nec nomen daret, nec ascriptus pugnaret; sed moueret saepe seditionem, flagrans solutionem, & cessante pecunia negat seruitium. Atque ideo bello finito & soluto stipendio, Rex ad nihil aliud ipsi tenetur, nisi ut ipsum sacramento soluat ac domum remittat; cum contra *volones* praemiis digni sint: & sicut mechanicus, cui denarium diurnum, soluere pactus sum, non dicitur amare magis commodum meum, quam suum; & sicut meretrix non potest dici amare magis suum amasium, quam argentum; cum inanibus oculis exclusum nec suauis quidem dignetur colloquio nec aspectu. Sic quicum-

que Deo seruit, & legem seruat, pro lucro principiter, nolens seruire, si illud absit, habendus est magis amator sui & rerum creatarum, quam ipsius Dei: qui amor inordinatus est, & in vitio. Si talis igitur Deum querat, sed seipsum; non Deum, sed Dei bonum quomodo obligatus est ei Deus, illo respectu dare tam æternam? Quid debet homini, qui per philantropiam & sui amorem, pro suis præcipue commodis agit quod agit? Sicut attritio, quæ absolute sacramentali non suppletur, non sufficit, ut peccator e ab inferno ad vitam æternam trãserat, quamuis odium quoddam aut detestatio peccati sit, & bonum velit, sicut ipsa cõnitio, quæ sola sine sacramento saluare potest peccitentem, quia nimirum attritio procedit ab amore sui, timore inferni, miseriis, remorsu, &c. Contritio contra, odio sui, & puro amore Dei: sic idem virtutis actus, non seruabit alterum, quia conceptus & exercitus est principaliter ex appetitu & spe mercedis, seruabit vero alterum, quia principaliter ex amore procedit quo in Deum legislatorem suam afficitur. Quid dico? nihil prodest ad salutem virtutem propter seipsum diligere, nisi in quantum ad summum bonum refertur, quod Deus est, quem solum debemus intendere. Alioquin enim esset frui rebus quibus vtendum est.

*Vide Mag.
lib. 1. sent.
dist. 1. §. H.*

D. August. lib. 1. de doctr. Christ. c. 31. *dicimus nos esse re frui quam diligimus propter se, & ea re fruendum tantum, qua efficiamur beati, ceteris vero vtendum.*

Quantum meretur timor, quo malum fugimus; tantum meretur spes quo bonum sequimur: sed fugere malum ex seruili timore solū, vel principaliter, non prodest ad salutem; affectus non metus nos cõmendat, ergo nec spes mercenarij quicquam proderit. Ecce hic rationes & fundamenta negatiuæ: quibus arctor satis vt solvam; Dabo tamẽ operam, vt ex hoc me labyrintho explicẽ, quod non incommode fiet, si filium sequamur Ariadnæum, id est, ductum alicuius distinctionis. Incipio egredi, sequimini pedetentim & attente.

Notandum itaq; primo duas esse futuri seculi mercedes: vnã creatam & præparatam ab initio mundi; alteram

iteram increatam sine initio. Merces creata locus est beatorum, cælum, empyreū, aut flammans, sic dictū claritate, paradyfus, cælorum regnum, lætitia præcedens de clara Dei visione, sine specie, sine ænigmate, possessio secunda Dei, ac bonorū ipsius. Quatuor dotes gloriosi corporis, laureolæ Virginum, Doctorū, Martyrum, Angelorū societas, tot herorū tot sanctorū, &c. omnia hæc creata. Vnde dicit Dominus: *Venite benedicti Patris mei possidete paratum vobis regnū à constitutione mundi.* Præmium increatū ipse Deus est, propriū beatitudinis obiectū. Facere igitur bonum principaliter propter præmium creatum, vt introcatur in paradysum, vt ibi maneat in quiete, vt iungamur, tam pulchræ tam bellæ societati, &c. Saluare nō potest hominē: quia hoc est creaturas magis amare quā Deum, sed bene agere principaliter propter mercedē increatam, certo saluat: quia illa Deus ipse est, & quod pro ea fit, pro Deo fit. Noster Franciscus Titelmanus sic illud Dauidis propter retributionem exposuit. *Subsequetur* (inquit) *me beata nimis retributio, qua es ipse tu Domine Deus meus.*

Matth. 25.

Fr. Franc.

Titelm. in

Psal. 118.

Nauar. comment. de fin. hum. actuum. *Ibi verbum, propter, significat causam impulsivam, siue finem minus principalem, inquit.*

Et sic explicandæ sunt rationes, & loca quæ dicunt propter retributionē Deo posse serui, & inueniri salutem, quod scilicet loquatur de præmio increato. Alia vero quæ negant, intelligi de præmio creato; & sic explicata vtraque opinio vera est. Sic nimirum saluari aliquis potest, bonum operans, & virtutes exercens, principaliter propter mercedem, si per mercedem Deum intelligamus, qui nostra merces est. *Ego merces tua magna nimis,* dicebat Abrahamo; & saluari non potest bene agens principaliter propter mercedem, si mercedem intendit creatam, cælum, gaudium, gloriā &c. S. Thomas Aquinas, Doctor in quā Angelicus, aut Angelus docens, ad pulchram hanc distributionē Parisiensem respexit, cū Deo respōdit rogātī, cum feruiffime Neapoli ante crucem oraret, *bene scripsisti de me*

Ioan. Gar-

zo. in vita

D. Thom.

Breniar.

Roma. 7.

Martij.

*me Thoma, quam ergo mercedem accipies? Nullam
 liam, ait, nisi te Domine: Notandum secundum
 non dici hic simpliciter, non licere homini propter
 mercedem creatam Deo seruire; sed quod si primo
 & principaliter merces creata intendatur, prospera
 scilicet conscientie, quies, paradysus, &c. non prolicet
 salutem æternam. In qua propositione non improba-
 mus factum, sed potius inordinationem *v'se g'v' m' g'v' re-
 g'v'*, id est, repræhendimus præmitti quæ a longe sequi
 debent, & caput fieri caudam. Licet enim Deo seruire
 propter præmium creatum, & increatum; imo sane,
 dummodo primarie & principaliter pro increato,
 secundario vero & ex obliquo vel accessorie pro crea-
 to. Tum enim nihil præ Deo amatur, nihil æque, si
 reliqua quæ amas, in Deum refers. Ordinem hunc do-
 cuit nos ipse Christus. *Quarite primum regnum Dei, &
 cetera adjicientur vobis. Primum,* inquit notantur tam
 vt ordinem monstraret, quàm vt insinuatet secunda-
 riam quandam intentionem & respectum haberi pos-
 se, ad præmia creata, tam huius quam alterius vitæ.
 Nostrum igitur erit, vel pure Deo seruire, gratis, pro
 Deo, quia nimirum ipse adeo bonus est, & infinitis de
 causis illud meretur: aut si quid aliud etiam querimus,
 ne illud præcurrat, ac caput fiat, sed cauda maneat, ac
 retro sequatur purum Dei amorem, purum desiderium,
 & sincerum complacendi ipsi. Alterum sequi poterit,
 vt facies vinum, amurca oleum, arenæ fontem. *Omnis
 homo primo bonum vinum ponit, & cum inebriati fue-
 rint, tunc id quod deterius est.* Bonus orator in fronte,
 ac primo agmine, Achillem suum ac validissima argu-
 menta disponit, quibus auditores maxime suadeat:
 bonus Dux fortio rem militem ponit in capite, & o-
 mnis homo primo monstrat vultum, specio-
 sissimam humani corporis partem, &
 Medicus primum mel pro-
 pinat, dein ama-
 rorem.*

Matth. 6.

Ioan. 2.